

AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING HAYOTIMIZDAGI O'RNI

Shermatova Xilola Mirzayevna

FarDU katta o'qituvchi

Obidova Raxshona Erkinjon qizi

FarDU talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada axborot texnologiyalarining qanchalik hayotimizda muhimligi haqida hamda hozirgi kunda qanchalik takomillashgani haqida so'z boradi. Axborot texnologiyalari informatikaning bir tarmog'i bo'lib, uni protsedura, tuzilma va har xil turdagi ma'lumotlarni qayta ishlashni umumiy o'rganish sifatida aniqlash mumkinligi haqida ham to'xtab o'tilgan.

Kalit so'zlar: dasturiy ta'minot, axborot texnologiyalari, protsedura, kompyuter dasturlari, elektronika, intensiv foydalanish.

Axborot texnologiyalari (inglizcha: Information Technology (IT)) - bu kompyuter tizimlari, dasturiy ta'minot, dasturlash tillari, ma'lumotlar, ma'lumotlarni qayta ishlash va saqlashni o'z ichiga olgan tegishli sohalar to'plami. Axborot texnologiyalari tizimi - odatda, axborot tizimi, aloqa tizimi yoki aniqrog'i, kompyuter tizimi, jumladan, barcha apparat, dasturiy ta'minot va periferik jihozlar - cheklangan axborot texnologiyalari foydalanuvchilari guruhidir. Garchi odamlar eng qadimgi yozuv tizimlari yaratilganidan beri ma'lumotlarni saqlash, olish, manipulyatsiya qilish va muloqot qilish bilan shug'ullangan bo'lsalarda, zamonaviy ma'noda axborot texnologiyasi atamasi birinchi marta 1958-yilda Garvard Business Review jurnalida chop etilgan maqolada paydo bo'lgan; mualliflar Garold J. Leavitt va Tomas L. Uisler "yangi texnologiyaning hali bitta aniq nomi yo'q. Biz uni axborot texnologiyalari (AT) deb ataymiz", deb sharhladilar. Ularning ta'rifi uchta toifadan iborat: ishlov berish texnikasi, qaror qabul qilishda statistik va matematik usullarni qo'llash va kompyuter dasturlari orqali yuqori darajadagi fikrlashni simulyatsiya qilish.

Axborot texnologiyalari atamasi odatda, kompyuterlar va kompyuter tarmoqlarining sinonimi sifatida ishlatiladi, lekin u televizor va telefon kabi boshqa axborot tarqatish texnologiyalarini ham qamrab oladi. Iqtisodiyot doirasidagi bir qancha mahsulot yoki xizmatlar

axborot texnologiyalari, jumladan, kompyuter texnikasi, dasturiy ta'minot, elektronika, yarimo'tkazgichlar, internet, telekommunikatsiya uskunalari va elektron tijorat bilan bog'liq. Amaldagi saqlash va qayta ishlash texnologiyalariga asoslanib, axborot texnologiyalari rivojlanishining to'rtta fazasini ajratish mumkin: mexanikgacha (miloddan avvalgi 3000-yildan miloddan avvalgi 1450-yilgacha), mexanik (milodiy 1450-yildan milodiy 1840-yilgacha), elektromexanik (milodiy 1840-yildan milodiy 1940-yilgacha) va elektron (1940-yildan hozirgi kungacha).

Axborot texnologiyalari, shuningdek, informatikaning bir tarmog'i bo'lib, uni protsedura, tuzilma va har xil turdagi ma'lumotlarni qayta ishlashni umumiy o'rganish sifatida aniqlash mumkin. Ushbu soha butun dunyo bo'ylab rivojlanishda davom etar ekan, uning umumiy ustuvorligi va ahamiyati ham oshib bordi, bu davrda ta'limida kompyuter fanlari bilan bog'liq kurslarni joriy qilish boshlandi.

Hozirgi vaqtda ta'lim oldiga ko'plab vazifalar qo'yilgan bo'lib, ulardan eng muhimi yosh avlodni axborot jamiyati hayotiga tayyorlashdir. Axborot jamiyati axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining yuqori darajada rivojlanishi va ulardan fuqarolar, tadbirkorlik sub'ektlari va davlat hokimiyati organlari tomonidan intensiv foydalanish bilan tavsiflanadi. Iqtisodiyotda qo'shilgan qiymatning oshishi bugungi kunda ko'p jihatdan intellektual faollik, ishlab chiqarishning texnologik darajasining oshishi va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng tarqalishi bilan bog'liq. Industrial jamiyatdan postindustrial jamiyatga o'tish intellektual ishlab chiqarish omillarining rolini sezilarli darajada oshiradi. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, yuqori texnologiyalar, jumladan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari dunyoning ko'plab mamlakatlarida allaqachon ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning lokomotiviga aylangan va fuqarolarning axborotdan kafolatlangan erkin foydalanishini ta'minlash davlatlarning eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Oxirgi 10 yil ichida shaxsiy kompyuterlar va axborot texnologiyalarining jamiyat hayotidagi o'rni tubdan o'zgardi. Zamonaviy dunyoda axborot texnologiyalariga ega bo'lish o'qish va yozish qobiliyati kabi fazilatlar bilan bir qatarga qo'yiladi. Texnologiyalar va axborotlarni mohirona, samarali egallagan, o'zgacha, yangicha fikrlash uslubiga ega bo'lgan, yuzaga kelgan muammoni baholashga, o'z faoliyatini tashkil etishga tubdan

boshqacha munosabatda bo'lgan shaxs. Hozirgi vaqtda axborot, axborot jarayonlari va texnologiyalari inson hayotining eng muhim tarkibiy qismlari bo'lib, axborot jamiyatining shakllanishini belgilaydi. Yangi axborotli hayot tarzi shakllanmoqda, bunda uning deyarli barcha jihatlari asosan insonning zamonaviy axborot texnologiyalariga asoslangan axborot faoliyati bilan qamrab olinadi, ya'ni insonning o'zi - uning ehtiyojlari, qiziqishlari, qarashlari, qadr-qimmati o'zgarib bormoqda. munosabat. Ijtimoiy tarmoqlar yoki televideniyalarda tez-tez quloqqa chalinadigan IT yoki Axborot texnologiyalarning qanchalik muhim ahamiyati bor? Bular bizning hayotimizni o'rab olgan desak ham bo'ladi: mobil aloqalar, internet, sog'liqni saqlash, ta'lim va hokazo. Texnologiyalarning foydali taraflari juda ko'p. Masalan, tezkor axborot olish. Buni oddiygina Telegram, Instagram, Facebook yoki boshqa ijtimoiy tarmoqlardagi blog saytlarning tezlikdagi yangilikni obunachilarga taqdim etishidir. IT ning qulaylik taraflarini aytsak son sanog'i yo'q.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yuldasheva, G., & Shermatova, H. (2022). Ta'limda innovatsion texnologiyalarning qo'llanilish istiqbollari. *Science and innovation*, 1(B8), 5-9.
2. Sherqo'ziyeva, Z. (2023). Yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalalari. *Interpretation and Researches*, 1(10).
3. Shermatova, H. M. (2023, January). Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt tizimlarini ijtimoiy-iqtisodiy sohalarda qo'llanilishi. In *International scientific and practical conference "the time of scientific progress"* (Vol. 2, No. 1, pp. 107-113).
4. Muhammadjonova, O. B. qizi, & Sherqo'ziyeva, Z. F. qizi. (2023). O'quvchilarga tanqidiy fikrlashga o'rgatish va uning samarasi. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(5), 303-308.
5. Shermatova, Z. I. L. O. L. A., & Shermatova, H. I. L. O. L. A. (2022). The role of electronic educational manuals in the field of ICT. *Интернаука*, 4(1), 46-47.
6. Dehqonova, Z. M. (2023). Bulutli texnologiyalarni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 804-812.

7. Шерматова, Х. М., & Орифжонова, М. О. (2022). Использование информационных технологий в преподавании естественных наук. *Ilm-zakovatimiz-senga, ona-Vatan*, 1, 103-104.
8. Mirzayevna, S. X. (2023). Ommaviy axborot vositalarining inson psixikasiga ta'siri. *Scientific Impulse*, 1(11), 577-580.
9. Shermatova, H. M. (2023). Ta'lim tizimida axborot texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik va psixologik xususiyatlari. *Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari xalqaro ilmiy jurnal*, 1(5), 17-21.
10. Shermatova, H.M. & Sherqo'ziyeva, Z.F. Ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik qarashlari. *Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari*, 1(5), 12-16.
11. Mirzayevna, S. X. (2023). Axborot texnologiyalari va uning inson psixikasiga ta'siri. *Scientific Impulse*, 1(11), 581-584.
12. Шерматова, Х. М. (2023). Цифровизация образования: положительные и отрицательные стороны. In *Новые технологии в учебном процессе и производстве* (pp. 752-753).
13. Komilova, Z. X. (2023). Axborot texnologiyalari fanining hozirgi jamiyatdagi o'rni va ahamiyati. *Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. Buxoro davlat universiteti*, 2(2), 234-237.
14. Алдашев, И. (2020). Современные информационные технологии в образовании-это новые возможности. *Экономика и социум*, (6 (73)), 341-344.
15. Tojiyev, T., & Aldashev, I. (2022). The importance of primary school teachers to use act in their activities.